

Ett kunskapssamhälle för alla

Sacos plattform för valet 2022

I år är det valår. När vi blickar framåt kan vi se stora utmaningar för Sverige, Europa och världen. En pandemi har under flera år lamslagit världen och vi måste gemensamt bygga upp den igen. Kriget i Ukraina utmanar den ekonomiska och politiska världsordningen. Klimatförändringar riskerar att i grunden förändra hela den värld vi tar för självklar. En polariserad samhällsdebatt ökar klyftorna mellan människor.

Men vi får inte glömma – i allt detta finns också stora möjligheter. Förändring och utveckling måste ske på många områden. Nyckeln är kunskap. Det kräver välutbildad arbetskraft och akademiker med spetskunskaper. Ett färskt exempel på det är de forskare som inom loppet av några månader tog fram ett vaccin mot covid-19. Det gör att vi idag kan röra oss fritt igen.

Det stannar inte där. På många områden måste vi utvecklas och förändras. Både arbetslivet och samhällsekonomin förändras i snabb takt. Globalisering och snabb teknikutveckling ger oss ekonomisk integration och ökad rörlighet mellan länder. Pandemin har förändrat hur vi arbetar i grunden.

Kunskaper är helt avgörande för samhällets utveckling och individers möjligheter och välmående. Det är med kunskap som världen skapar en hållbar ekonomisk, miljömässig och social utveckling. Våra medlemmar är akademiker. Vår kunskap vilar på vetenskaplig grund. Akademiker har en särskilt viktig roll i en tid då kunskap och forskning ifrågasätts och då grundläggande demokratiska och mänskliga rättigheter får stå tillbaka.

Regeringar som vill inskränka yttrandefrihet och pressfrihet vinner mark och politiker som verkar för ökad protektionism, i stället för ökad öppenhet och frihet, vinner val i vår omvärld. I stället för fakta sprids konspirationsteorier. Det är en samhällsutveckling vi måste motverka och för det krävs kunskap. Politiker som vill styra Sverige måste göra allt de kan för att bygga Sverige som ett kunskapssamhälle för alla.

Sacos samhällspolitiska program har tre övergripande mål; en trygg, växande och innovativ arbetsmarknad, högre kvalitet på utbildning och utbildning ska löna sig. Utifrån programmet har vi sammanställt sex krav som stärker Sverige som kunskapssamhälle. Saco vill också uppmana politiker och aktiva att tänka efter före, hålla sig till fakta och visa respekt för sina politiska motståndare. I den kommande valrörelsen måste kunskap och fakta stå i centrum.

Sacos krav för ett kunskapssamhälle för alla

Låt staten ta huvudansvar för skolan och dess finansiering

En likvärdig skola av hög kvalitet är basen i ett starkt kunskapssamhälle. Skolan ska ge alla elever samma chans att lyckas. Så är det inte idag. Den svenska skolans adelsmärke, förmågan att kompensera för elevers skilda förutsättningar, har försämrats avsevärt. För att garantera likvärdigheten behöver staten ta huvudansvar för skolan och dess finansiering. Resurserna måste fördelas efter behov och det gäller både mellan kommuner och mellan kommunala och fristående skolor.

Öka högskolans resurser

All utbildning ska hålla hög kvalitet. Idag varierar kvaliteten både mellan högskolor och mellan utbildningar. Samtidigt finns en risk att ökade krav på högskolan att bidra mer till det livslånga lärandet tar resurser från utbildningen av unga studenter. Högskolans resurser behöver öka för att stärka kvaliteten och möta samhällets behov och kraven från nya

studentgrupper. Dessutom måste en större andel av de totala forskningsmedlen gå direkt till lärosätena. Det ger högskolan mer permanenta resurser och bättre möjligheter till strategiskt och långsiktigt kvalitetsarbete. Det är en förutsättning för starka, självständiga lärosäten och för akademisk frihet.

Förbättra forskningens och forskarnas villkor

Forskning är avgörande för ekonomisk tillväxt, innovation och samhällsutveckling. Därför måste förutsättningarna för forskning vara goda. Det behövs inte minst för att lösa klimatutmaningarna. Forskare skapar också det framtida kunskapssamhället genom forskning och innovation, liksom genom att utbilda blivande forskare och studenter. Forskare måste ha bra villkor som gör det attraktivt att arbeta med forskning och som får forskare från andra länder att söka sig till Sverige. Forskningspolitiken måste vara långsiktig.

Stärk det livslånga lärandet

Arbetsmarknaden är kunskapsintensiv och teknisk utveckling förändrar även akademikernas arbetsuppgifter. Akademiker har kunskaper som gör att de snabbt kan ställa om för att möta kompetensbehov inom den gröna omställningen och andra framtidsbranscher. Men det finns också stora behov av fort- och vidareutbildning inom flera akademikeryrken. Möjligheterna till livslångt lärande måste vara goda även för akademiker. Det förutsätter ett brett utbud av kvalificerad utbildning. Högskolan behöver särskilda resurser för att utveckla och tillgängliggöra kurser för dem som har ett jobb idag – men kanske inte i morgon.

Behåll akademikerna på arbetsmarknaden

Alla ska ha möjlighet att använda sina utbildningar och sina kunskaper. Arbetsmarknaden måste vara inkluderande och präglas av mångfald, jämlikhet och jämställdhet. Frånvaro från arbetsmarknaden medför att kunskaper och arbetslivserfarenhet urholkas, vilket är ett samhällsekonomiskt slöseri. Det kan minska med förebyggande arbetsmiljöarbete och starka offentliga trygghetsförsäkringar. Långtidsarbetslösa och sjukskrivna behöver bättre förutsättningar att komma tillbaka. Även studenter behöver stöd från det offentliga när det oväntade händer.

Utbildning ska löna sig

I ett kunskapssamhälle måste det löna sig att satsa på utbildning och lärande under yrkeslivet. Lön, villkor och arbetsmiljö påverkar individers val av utbildning och arbetsgivare. Därmed påverkas också kompetensförsörjningen i såväl näringslivet som offentlig sektor. Många högskoleutbildningar som leder till yrken där det idag råder brist på personal, som inom vård, skola och omsorg, är idag ekonomiskt olönsamma. Samtidigt saknar välfärden en långsiktig och stabil finansiering. Det är inte hållbart. Arbetsgivare och skattesystem måste premiera utbildning och ansvarstagande. Politiska beslut ska öka incitamenten för utbildning, inte minska dem. Utbildning ska löna sig.

Saco utvecklar Sveriges akademiker. Tillsammans utvecklar vi Sverige.

Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, driver frågor för Sveriges akademiker. Vi är en partipolitisk obunden facklig organisation som består av 22 självständiga förbund med 940 000 medlemmar. Förbunden företräder olika yrkes- och examensgrupper på hela arbetsmarknaden, inklusive egenföretagare. Något som förenar våra medlemsförbund är akademisk utbildning, kunskap, kompetens och yrkesstolthet. Som företrädare för Sveriges akademiker är det självklart för Saco att ständigt påverka kunskapsnivån i Sverige. Utbildning och forskning som ger kunskap är en investering för såväl samhället som individen och är en av de viktigaste faktorerna för tillväxt och utveckling av ett samhälle.

